

TOMAŽ GORJUP V MALI GALERII

Kdor bi v pričujoči razvojni stopnji akademskega slikarja Tomaža Gorjupa, kakor nam kažejo njegove kompozicije na razstavi v Mali galeriji, skušal zgolj z likovno analizo priti do pravične ocene njegove izrazne zmogljivosti, bi mu nedvomno storil krivico; podobno tistemu, ki bi sledil le govornjeni besedi na odprtem odru, ne pa prisluhnil vsebini, ki je »med vrsticami«. Zakaj govorica Gorjupovih podob je nedvomno vsaj dvoplastna in daleč globlja, kot pa se nam kaže na prvi pogled. In prav ta »dvoplastnost« jo tudi najodločnejše loči od vsakršne hiperrealistične posnemovalne faktografskosti ali tudi od nekaterih drugih različic novih figuralnih smeri.

Gorjupov predmetni repertoar predvsem ne premore tiste barvitosti, ki določeno snov natanko označuje, da ponuja gledalcu v použitek »popolno kopijo resničnega predmeta«. Ob vsej natančnosti in podrobnosti so njegovi »čevlji« še vedno le slike čevljev in taki ostajajo v naši zavesti. Niti za trenutek se ne zmotimo, si ne domisljamo, da so nadomestek, denimo, pravih čevljev, miz, stolov in foteljev, rož in tančic. Gorjup nima torej namere speljevati nas v predstavo »totalne resničnosti« videnega, vselej nas prežema z občutkom, da se gibljemo v svetu poetičnega, kjer so upodobljeni predmeti le nosilci svojemu pomenu drugačne, prispodobne vsebine.

Gorjupov jezik pa pri tej dvoplastnosti ostaja vendarle dosledno likoven in se zadovoljuje z možnostmi vizualizacije na slikovnem polju. In začuda, ob kopičenju enakih ali različnih upodobitvenih akterjev niti malo »literaren«! Odbira protagonistov njegove kompozicije — še bolj pa to, kako jih predstavlja, reže v detajle, zagrinja v prosojnost — sledijo že prej domišljene-mu likovnemu konceptu, ki mu je

končna slika le potrdilo realizabilnosti in umetniške izrazne prepričljivosti. Prav zato moramo torej tudi to drugo plast sporočila iskati na področju vizualnim zakonitostim podrejenih sestavin.

Omenil sem že Gorjupovo »nesnovno« barvitost, ki je gotovo ena od odločilnih komponent metamorfoze predmetnih pomenskosti v govorico prisposode. Ob močno skrčeni barvni paleti, kjer so redki komplementarni dodatki — denimo roža na mizi Obiska IV — edina poživitev sicer dosledno monohromno grajene slike, nas rešuje občutka naturalističnega upodabljanja tudi rahla shematizacija oblik, poenostavljanje, izpuščanje mnogih »naključnih« nadržbnosti. V njegovih čevljih, mizah, stoli in foteljih se srečujemo z dodatki dekorativnega posploševanja, ki se še posebej jasno kažejo v povečavah, na primer v Detajlu.

Toda poglavitno, če ravno ne na prvi pogled opazno Gorjupovo pomagalo v »irealnost navidezne realnosti« tiči drugje. Lahko bi rekel, da je to pretanjena igra s prvino prostorskega označevanja, imanentno likovni umetnosti. Če izvzamem njegove slike draperije, ki so razvojnjo manj odločen korak v opisano smer, skoraj ni kompozicije, kjer ne bi med trdno prostorsko definirane predmete vrival tudi take, ki »visijo v zraku« in jih občutljivejši gledalec občuti kot boleče antipode prejšnjim. Tak je, denimo, čevelj v Obisku II: komaj s konico se je dotaknil mize, kakor da bi nevidna noga pravkar od nekd iz zraka stopala nanjo; ali podobno prostorsko »nezasidrana« že omenjena roža; ali obe konici prirezanih čevljev v Pogovoru. In še bi lahko našteval, res včasih manj, včasih bolj očitne »prostorske spodrske«, ki pa v slikarjevem kontekstu samo podpirajo na začetku opisano odmiikanje iz realnega sveta v spevnost likovnega doživetja.

Z metaforami — ali morebiti bolje: z metonimijami? — pa je v vseh umet-

nostih tako, da so izrazno učinkovite in prepričljive, dokler so sveže doumljene, dočutene iz notranje nuje, a ne zgolj iz kombinatorične igre (čeravno je tudi ta vselej bolj ali manj zraven!). Gorjupu je treba priznati, da je v pokaznem ciklu dovolj likovno domiselno, predvsem pa likovno občutljiv.

Njegovo sporočanje »mimo« predmetnih podob zveni dovolj iskreno in izvirno, da nas pritegne, vmeša v likovno igro, kjer predmeti s svojimi pomen-skimi oblikami govorijo vsebino, kakršno jim je predpisal slikar.

Marijan Tršar